

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

TEM:n lausuntopyyntö 28.6.2018

TE-asiakaspalvelukeskuksen lausunto ns. omatoimisen työnhaun mallista

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle ns. omatoimisen työnhaun mallista (joka täydentää hallituksen esitystä HE 93/2018 vp). TE-asiakaspalvelukeskus toteaa seuraavaa:

- Esitys siitä, että lainsäädännöllä pyritään maakuntien Suomessa varmistamaan työnhakijoiden yhdenvertaista kohtelua ja työttömyysetuuden vastikkeellisuuden toteutumista on hyvä ja kannatettava. Samoin on järkevää nopeuttaa työttömyyden kestoa ja avointen työpaikkojen täyttymistä työnhakijoiden työnhakuaktiivisuutta lisäämällä.
- Hyvää esityksessä on myös asiakkaan omatoimisen työnhaun korostuminen, jolloin työtarjousten rooli asiakkaan työllistymisessä vähenee. Maakunnasta tehtyjen työtarjousten osuvuus paranee, koska tarjouksia tehdessä voidaan keskittyä entistä enemmän laatuun.

TE-asiakaspalvelukeskus pyytää huomioimaan lakiesityksen seuraavassa valmistelussa seuraavaa:

Työttömän työnhakijan palveluprosessi

- Työnhaku käynnistyisi esityksen mukaan maakunnan kasvupalvelun asiakastietojärjestelmässä verkkopalveluna. Asiakas tekisi myös palvelutarvearvion ja velvoittavan suunnitelman verkossa. Miten varmistetaan se, että uusi asiakas ymmärtää laatimansa suunnitelman velvoittavuuden ja mahdolliset suunnitelman toteuttamisen tai toteuttamisen ilmoittamisen laiminlyönnin seuraukset. TE-puhelinpalveluissa on havaittu tilanteita, joissa joko työnhakija ei ole edes ymmärtänyt, että hänelle on laadittu työllistymissuunnitelma ja/tai sen velvoittavaa luonnetta tai vaihtoehtoisesti virkailija ei ole tutustunut hakijan verkossa laatiman suunnitelman sisältöön, vaan hyväksynyt sen lukematta. Kyseiset tilanteet syntyvät usein vieraskielisten työnhakijoiden kohdalla, mutta eivät ole tavattomia myöskään suomenkieliseen väestöön kuuluvien kohdalla.
- Lakiesityksen mukaan maakunta tai palveluntuottaja tekee palvelutarvearvion ja laatii tai tarkistaa työnhakijan työllistymissuunnitelman kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta myös silloin, kun digitaalisesti tehty palvelutarvearvio

osoittaa, että työnhakija tarvitsee henkilökohtaista palvelua. Huomiota on kiinnitettävä siihen, että tämä vaatii todellisen panostuksen henkilökohtaiseen palveluun ja verkkopalvelun käyttöä tukevaan neuvontaan. Lisäksi palvelu tulee varmistaa myös niille asiakkaille, jotka eivät osaa suomea/ruotsia.

- Esityksen mukaan työnhakijan työnhaun voimassaolo lakkaa mm. silloin, kun työnhakija ei ilmoita työ- ja elinkeinoviranomaiselle työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla suunnitelman toteuttamisesta. Työnhaun voimassaolon lakattua työnhaun voisi käynnistää uudestaan. Em. vastaa nykykäytäntöä ja kokemuksen mukaan tuottaa runsaasti hallinnollista työtä. Tämä kannattaa huomioida suunnitellussa monitoimijamallissa.

Työväilytys

- Annetun esityksen mukaan maakuntien tulisi tarjota rekryointipalveluna vähintään tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, antaa neuvoja ja ohjausta rekrytoinnissa ja työnhaussa sekä sovittaa yhteen työtilaisuuksia ja työnhakijoita (= ns. vähimmäispalvelut). Valtakunnallisena toimijana TE-asiakaspalvelukeskus tunnistaa jo nyt asiakkaiden yhdenvertaisuuden haasteet suhteessa tarjottuihin palveluihin. Miten tulevaisuudessa turvataan asiakkaiden palvelutarjonnan tasalaatuisuus maakunnasta tai asuinpaikasta riippumatta?
- Esityksessä Työmarkkinatori on mainittu perustana rekryointipalveluille. Erityisesti maahanmuuttaja-asiakkaiden kannalta on olennaista palvelujen saavutettavuus muulla kielellä kuin suomeksi/ruotsiksi. Lisäksi on huomioitava erilaisten digitaalisten asiointikanavien tuki, joka tulee olemaan merkittävässä roolissa kokonaisuuden onnistumiseksi.

Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmä

- Alkavan työnhaun yhteydessä mainitaan ammattitaitosuoja. Esityksestä ei suoraan ilmene missä ja kuka tai mikä määrittää ammattitaitosuojan sekä miten asiakas saa tiedon ammattitaitosuojan merkityksestä työttömyysturvaansa.
- Työnhakuvelvoite neljään paikkaan ei tulisi koskemaan asiakasta, joka on luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen (mitä tämä käytännössä tarkoittaa?) perusteella työkyvytön. Onko jatkossa edelleen tarkoitus, että työkyvyttömällä on oikeus työttömyysetuuteen, jos hän ilmoittaa hakevansa työkykyään vastaavaa kokoaikatyötä, jolloin hän myös on edelleen työttömänä työnhakijana. Olisi hyvä, mikäli lakiin voitaisiin kirjata tarkemmin ketkä määritellään työttömiksi työnhakijoiksi (esim. nykyisessä järjestelmässä sairauspäivärahan enimmäisajan saaneet, joilla ei ole vielä kuntoutustuki- tai eläkepäätöstä).
- TE-asiakaspalvelukeskus on huolissaan resurssien riittävydestä maakunnissa ja hallinnollisen työn kasvusta, kun selvityspyyntöjen määrä ja seuraamusten asettaminenkin lisääntyvät.

Työttömyysturvan aktiivimalli ja omatoiminen työnhaku

- Ehdotuksen mukaan työnhakijat ilmoittaisivat työnhausta kuukauden välein. Tämä on erityisen ongelmallista niiden kannalta, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää verkkoasiointia.
- Miten ja kuka seuraa jatkossa eri alueiden työmarkkinatilannetta ja arvioi, oliko ollut haussa riittävän monta sellaista työpaikkaa, johon hakija voisi hakea ja tosiasiassa tulla valituksi? Voidakseen vaatia aktiivista ja tuloksellista työn hakemista on voitava tarjota myös nykyistä laajempaa valikoimaa palveluita osaamisen kehittämiseksi. Esimerkiksi, mahdollisuuksia opiskella työttömyysetuutta menettämättä olisi lisättävä.
- Ehdotustekstissä on mainittu, että hakuvelvollisuus on täysi jos on hyvät valmiudet hakea työtä ja työllistyä. Kuka päättää mitkä ovat hyvät valmiudet? Esim. jos työnhakija on koulutukseltaan lähihoitaja, mutta ei osaa tehdä työhakemusta – ovatko hänen valmiutensa silloin hyvät?

Kaikkiaan TE-asiakaspalvelukeskus toteaa, että jotta lakiluonnoksessa esitetty onnistuisi asiakkaan ohjaamisen ja neuvonnan näkökulmasta, koko maassa tulee olla riittävät resurssit ja edellytykset soveltaa lakia yhdenvertaisella tavalla. Kaikilla asiakkailla ei ole valmiuksia eikä mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluita tai tietolähteitä. Työttömien lisäksi myös muussa elämäntilanteessa (esim. työssä) olevat asiakkaat tarvitsevat asioidensa hoitoon sähköisesti neuvontaa ja ohjausta. Esityksen mukaan asiakas voitaisiin jopa velvoittaa asioimaan maakunnan palvelupaikassa verkkotunnusten kanssa. Onko varmistettu voidaanko työnhakijaa velvoittaa käyttämään digitaalisia palveluita, jos hän itse ei halua niitä käyttää tai voidaanko velvoittaa kirjautumaan henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksilla tai muulla vastaavalla tunnuksella julkisessa tilassa, julkisessa käytössä olevalla tietokoneella. Koska esityksen mukainen palvelu perustuu pitkälti digitaaliseen palveluun tulee järjestelmien toimivuus pystyä takaamaan.

Johtaja

Irma Valtonen

Palvelupäällikkö

Kirsi Suovalkama

